

УДК 78.071.1(477)(092):780.614.131.071.2

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-1-11>

Володимир ДОЦЕНКО

заслужений артист України, професор кафедри народних інструментів України, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, пл. Конституції, 11/13, м. Харків, Україна, 61003

ORCID: 0000 0002 1350 9119

Вікторія ТКАЧЕНКО

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри народних інструментів України, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, пл. Конституції, 11/13, м. Харків, Україна, 61003

ORCID: 0000-0003-2558-2863

Світлана ЩЕЛКАНОВА

доктор філософії, старший викладач кафедри інтерпретології та аналізу музики, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, пл. Конституції, 11/13, м. Харків, Україна, 61003

ORCID: 0000-0001-7951-7499

Бібліографічний опис статті: Доценко, В., Ткаченко, В., Щелканова, С. (2025). Особливості композиторсько-виконавського стилю Олександра Кулика. *Fine Art and Culture Studies*, 3-1, 68–75, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-1-11>

ОСОБЛИВОСТІ КОМПОЗИТОРСЬКО-ВИКОНАВСЬКОГО СТИЛЮ ОЛЕКСАНДРА КУЛИКА

Статтю присвячено осягненню феноменології творчості Олександра Кулика через виокремлення особливостей композиторсько-виконавського стилю, який є яскравим представником сучасної генерації українських гітаристів-виконавців, композиторів і педагогів. У творчій діяльності О. Кулика є взаємообумовленими виконавський, композиторський та педагогічний вектори, що дозволяє розглядати його як носія універсального типу творчої особистості. Особлива увага в дослідженні приділена аналізу композиторського стилю О. Кулика в контексті сучасного гітарного музикування. **Мета** статті полягає у виявленні специфіки композиторсько-виконавського стилю О. Кулика шляхом аналізу жанрово-стильових та онтосеміотичних параметрів його творчості. Реалізація даної дослідницької стратегії полягає також у залученні концепції універсалізму творчої особистості, яка дозволяє осмислити багатоаспектність діяльності як цілісну стильову систему. **Наукова новизна** теми розкривається через застосування методологічного синтезу, який об'єднує жанрово-стильовий аналіз, онтосеміотичний підхід та принципи інтерпретативного методу. Важливим аспектом новизни й актуальності теми є відсутність наукових розвідок щодо творчості О. Кулика. В дослідженні зроблений акцент на розкритті жанрово-стильових та онтосеміотичних особливостей гітарної творчості О. Кулика на прикладах творів «Бурлеска» та «Танок нічних хвиль», що репрезентують авторське бачення жанрової природи, художньо-образної структури та специфіки гітарного письма в умовах сучасного музичного мислення.

Висновки стосуються виявлення стильових особливостей творчості О. Кулика як цілісного явища сучасної української гітарної культури, де взаємодіють елементи необарокового стилю, поезики неофольклоризму та рис сучасної інтонаційності, що об'єднані авторським філософсько-художнім баченням музики.

Ключові слова: сучасна українська музика, виконавський стиль, композиторська творчість, бурлеска, гітарне письмо, гітарний оркестр, виконавська інтерпретація, творчість О. Кулика.

Volodymyr DOTSENKO

Honored Artist of Ukraine, Professor at the Department of Folk Instruments of Ukraine, Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts, 11/13 Maidan Konstytutsii, Kharkiv, Ukraine, 61003

ORCID: 0000-0002-1350-9119

Viktoriiа TKACHENKO

PhD in Art Studies, Associate Professor at the Department of Folk Instruments of Ukraine, Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts, 11/13 Maidan Konstytutsii, Kharkiv, Ukraine, 61003

ORCID: 0000-0003-2558-2863

Svitlana SHCHELKANOVA

PhD in Art, Senior Lecturer at the Department of Interpretology and Music Analysis, Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts, 11/13 Maidan Konstytutsii, Kharkiv, Ukraine, 61003

ORCID: 0000-0001-7951-7499

To cite this article: Dotsenko, V., Tkachenko, V., Shchelkanova, S. (2025). Osoblyvosti kompozytorsko-vykonavskoho stylu Oleksandra Kulyka [Specific features of the composer-performer style of Oleksandr Kulyk]. *Fine Art and Culture Studies*, 3-1, 68–75, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-1-11>

SPECIFIC FEATURES OF THE COMPOSER-PERFORMER STYLE OF OLEKSANDR KULIK

*The article is devoted to exploring the phenomenology of the creative work of Oleksandr Kulik, who represents the modern generation of Ukrainian guitarists, composers, and educators. The focus is placed on identifying the distinctive features of the artist's composer-performer style. In Kulik's artistic activity, the interpretative, compositional, and pedagogical vectors are mutually conditioned, which allows us to view him as a bearer of a universal type of musical personality. Particular attention in the study is paid to the analysis of Kulik's compositional style in the context of contemporary guitar performance practices. **The aim** of the article is to identify the specific characteristics of Oleksandr Kulik's composer-performer style through an analysis of the genre-stylistic and ontosemiotic parameters of his creative output. The implementation of this aim also involves the application of the concept of the universality of the creative personality, which enables the understanding of his multifaceted activity as an integrated artistic system.*

***The scientific novelty** of the topic is revealed through the application of a methodological synthesis that combines genre-stylistic analysis, the onto-semiotic approach, and principles of interpretative methodology. An important aspect of the study's originality and relevance lies in the lack of prior scholarly research on the work of O. Kulik. The study emphasizes the genre-stylistic and onto-semiotic features of Kulik's guitar works, based on the analysis of **Burlesque** and **Dance of Night Waves**, which reflect the composer's individual vision of genre nature, artistic imagery, and guitar writing within the framework of contemporary musical thinking.*

***The conclusions** highlight the stylistic features of Oleksandr Kulyk's work as a coherent phenomenon of contemporary Ukrainian guitar culture, where elements of neo-Baroque style, neo-folkloric poetics, and contemporary intonational language interact within the composer's philosophical and artistic worldview.*

***Key words:** contemporary Ukrainian music, performance style, compositional creativity, burlesque, guitar writing, guitar orchestra, interpretative performance, Oleksandr Kulyk's work.*

Актуальність проблеми. Академічне гітарне мистецтво в сучасному українському музичному просторі репрезентує важливий сегмент професійної виконавської практики та композиторської творчості. Звучний образ гітари із впізнаваним шаром історико-культурних конотацій сьогодні успішно інтегрується в новітні музично-естетичні парадигми, які формуються на перетині традиції й сучасності. Наголосимо на актуальності у цьому контексті тенденцій, що загалом співзвучні музичній культурі початку ХХІ століття як цілісному явищу, які, з одного боку, акумулюють стилеві тенденції минулого (такі, як звернення до неофольклоризму, до переосмислення національних інтонаційних моделей, до необарокового стилю), а з іншого – використовують новітні

підходи, які стосуються і сучасних технік письма, і естетики слабкого стилю, і практики історично інформованого виконавства, а також позаопусності та виходу у площину мистецьких проєктів. Таке синкретичне осмислення традиції й новаторства безумовно є чинником оновлення гітарного репертуару. Одним з митців, що змінює музичний ландшафт сьогодення і творчість якого репрезентує особливості сучасної гітарної музики, є постать харківського музиканта Олександра Кулика, універсалізм та масштаб непересічної особистості якого може бути цілком інтерпретований в ренесансному дусі. О. Кулик – представник харківської виконавської гітарної школи, учень В. Петрова (ХМУ імені Б. Лятошинського) та В. Доценка (ХНУМ імені І. П. Котляревського). Творчість

О. Кулика привертає увагу неймовірною цілісністю та, водночас, багатоаспектністю проявів: це і композиторська діяльність, і виконавська інтерпретація, і наукові пошуки, і, звичайно, продовження викладацьких традицій харківської гітарної школи. Дана наукова розвідка є першою спробою в вітчизняному музикознавстві проаналізувати засадничі принципи композиторського мислення та виконавського стилю О. Кулика, що є чинником новизни теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Безпосередньо творчий доробок О. Кулика ще не втрапляв у фокус музикознавчої думки. Проте доцільним, на нашу думку, буде звернення в цьому розділі до аналізу публікацій, які стосуються особливостей шляху харківської гітарної школи, що мали безпосередній вплив на формування постаті митця, а також до досліджень, які стали підґрунтям для вибудовування методологічних засад характеристики композиторсько-виконавського стилю О. Кулика. Огляд першої групи джерел розпочнемо з найбільш ґрунтовного дослідження харківської гітарної школи, представлений Ю. Ніколаєвською. В монографічному нарисі «Харківська гітарна школа: таланти і час» (Ніколаєвська, 2017) авторка досліджує витоки, історію становлення й розвитку харківської гітарної школи, простежуючи еволюцію виконавських та педагогічних традицій, персоналії провідних митців, а також специфіку регіонального музичного середовища, в якому формувалося гітарне музикування Харківщини. Ю. Ніколаєвська системно аналізує різні рівні діяльності гітаристів: від сольного виконавства й ансамблевої практики до педагогічної роботи та популяризації інструмента в академічному просторі. Водночас, відзначаючи виняткову цінність цієї праці, слід зауважити, що з часу її виходу минуло вже понад п'ять років, протягом яких гітарне мистецтво України зазнало певних трансформацій: це і зростання інтересу до міжнародної співпраці, і пошуки нової ідентичності в умовах глобалізованого культурного простору, саме тому актуальність подальшого вивчення українського академічного гітарного виконавства залишається надзвичайно високою і зумовлює потребу в оновленому науковому дискурсі. Вкажемо також на дослідження Л. Шаповалої (Шаповалова, 2008), яке виокремлює

основні творчі принципи очільника класу гітари ХНУМ – заслуженого артиста України, професора В. Доценка. Статті «Творчі стратегії класу гітари ХНУМ імені І. П. Котляревського» (Доценко, Ткаченко, 2021) та «Володимир Доценко і його гітарна школа (до 25-річчя класу гітари Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського)» (Ткаченко, 2015) безпосередньо висвітлюють шлях розвитку гітарного музикування Харківщини в університеті мистецтв та його витоків, які сягають діяльності визначних постатей: Б. Шопена, О. Мамона, І. Балана, В. Петрова, що заклали підвалини професійного виконавства та педагогічної традиції, які, власне, О. Кулик (як представник харківської гітарної школи) репрезентує своєю діяльністю через ключові стильові та онтологічні засади творчості.

Другий напрямок публікацій пов'язаний з концепцією універсалізму творчої особистості, яка є основою теоретичної бази нашого дослідження. В першу чергу, звернемося до фундаментальної праці О. Коменди (Коменда, 2020), що стала методологічним підґрунтям у дослідженні феномену творчості О. Кулика. Також даний напрям (але вже в царині гітарного мистецтва) продовжують молоді науковці, вкажемо, приміром, на статтю Ю. Курача (Курач, 2024), робота якого присвячена досягненню феномена гітарного виконавства на онтологічному рівні. В аналітичних розвідках, присвячених виокремленню специфіки композиторського мислення О. Кулика ми зверталися до досліджень сучасного гітарного мистецтва в працях С. Гриненко (Гриненко, 2018 а, Гриненко, 2018 б). Також відправною точкою для дослідника будь-якого напрямку гітаристики в якості теоретичної бази є монографія «Гітарне мистецтво XX століття як феномен творчості» Т. Іваннікова (Іванніков, 2018), в якій аналізується складна сукупність явищ гітарного музикування XX століття, задля досягнення якого автором впроваджено феноменологічний підхід, що є цілком співзвучним нашим пошукам.

Мета дослідження – виявити особливості композиторсько-виконавського стилю Олександра Кулика. Задля досягнення мети пропонуємо йти як шляхом аналізу жанрово-стильових та онтосеміотичних особливостей його творчості, так і застосувати концепцію універсалізму творчої особистості, яка впорядковує

і пояснює різноманітність буттєвих проявів музиканта-творця як елементів цілісної стильової системи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

О. Кулик (нар. 1981 р.) – представник нової генерації харківської гітарної школи. Навчався в Харківському музичному училищі (нині – Харківський музичний фаховий коледж імені Б. Лятошинського) в класі В. Петрова (2002 р.) та в Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського в класі заслуженого артиста України, професора В. Доценка (2007 р. та асистентура-стажування – 2010 р.), уособивши ключові стильові риси гітарного виконавства своїх видатних вчителів. Прослідкувати аспекти творчості митця пропонуємо на наступних рівнях цілісної системи проявів творчої особистості: О. Кулик – виконавець, О. Кулик – педагог та зробимо акцент на виокремленню особливостей стилю мислення О. Кулика – композитора.

Виконавський стиль харківського гітариста характеризується двома визначними рисами: це прихильність до барокового музикування та відданість сучасній музиці. Гітарним виконавством О. Кулик повертає традицію трактування гітари як учасника ансамблів старовинної музики, традиція яких сягає ще добарокових часів. За словами С. Гриненко, у середньовічному часопосторі формується гітарне виконавство, яке пов'язане з світським мистецтвом міннезінгерів та вагантів, яке згодом зазнало трансформацій: «...два різновиди гітар – мавританська та латинська – були поширені серед різних верств населення. <...> В XV–XVI століттях гітара втрачає свою популярність у Іспанії, натомість поширюється у Франції, Англії та Італії» (Гриненко, 2018, с. 305–306). Пошук відповідних інтерпретаційних підходів в сучасному виконавстві, що відтворюють дух епохи, стосуються рівня таких мовленнєвих засобів, як артикуляція, нюансування тембру і динаміки, дещо сухого лютневого або, навіть, клавісинного звуку, – притаманні виконавському стилю О. Кулика в напрямку, який можна вважати близьким до НІР – історично інформованого виконавства. Так, у виконавській діяльності митця представлений Квінтет для струнних і гітари Л. Боккеріні D-dur (G 448), виконаний у 2011 році з камерним оркестром ХОФ “Fortunati Orchestra” під орудою

Ю. Янка (партия гітари – О. Кулик, партия кастаньєт – Г. Боровська). Продовжує цей напрямок інтерпретація Концерту №4 f-moll А. Вівальді квінтетом у складі: Ігор Чернявський (скрипка), Олександр Кулик (гітара), Марія Оболенська (рояль), Олександр Масло (контрабас), виглошена в межах проєкту “INTER-PROTOLOGOS”, присвяченому 20-річному ювілею кафедри інтерпретології та аналізу музики ХНУМ імені І. П. Котляревського у березні 2025 р. (Харків, безпечний простір зали А-SHO). Ще однією стороною виконавської інтерпретації барокових творів О. Куликом вкажемо на напрям, пов'язаний з представленням спадщини Й. С. Баха, де засобами гітарного музикування митець вповні відтворює поліфонічну фактуру, розширюючи уявлення про звучний образ гітари. Також О. Кулик є виконавцем та популяризатором власних творів, що репрезентує сучасний бік поетики гітарного виконавства. Митець виступає як у сольному форматі, так і в складі різноманітних ансамблів, демонструючи високу виконавську культуру, стильову гнучкість і професійну сценічну витонченість.

З виконавською діяльністю представника харківської гітарної школи тісно пов'язані його прояви як *викладача*, громадського діяча та науковця. З 2004 року О. Кулик працює на посаді викладача класу гітари ПЦК «Народні інструменти» Фахового музичного коледжу імені Б. Лятошинського. Студенти класу демонструють високий рівень виконавської майстерності, що підтверджується численними перемогами на всеукраїнських та міжнародних конкурсах. О. Кулик виховує не лише талановитих виконавців, а й активних учасників сучасного мистецького простору. Цьому сприяє синергія викладацької діяльності та живого процесу музикування. Митець та його вихованці регулярно беруть участь у широкому спектрі мистецьких заходів: від мистецьких проєктів (вкажемо, що О. Кулик – арт-директор фестивалю класичної гітари “*Kharkiv Guitar Seasons*”) до масштабних всеукраїнських і міжнародних фестивалів та конкурсів.

Далі звернемося до аналітичної інтерпретації найбільш показових у стильовому вимірі зразків гітарного письма митця. Враховуючи відсутність історичної дистанції, необхідної для спостережень жанрово-стильових особливостей

творчості О. Кулика як *композитора*, а також неможливість верифікованої періодизації на сьогодні його доробку, онтогенез якого є незавершеним, застосуємо феноменологічний підхід, що дозволяє розглядати унікальні риси кожного з творів без урахування еволюції стилю.

У композиторському доробку О. Кулика – різножанрові твори для гітари: Фантазія для трьох гітар, дві новелети, три етюди, три прелюдії та програмні твори – «Бурлеска», «Voodoo Tango», «Танок нічних хвиль» / «Dance of the night waves» для гітарного оркестру.

«Бурлеска» О. Кулика (прем'єрне виконання – 2015 р., м. Харків) є яскравим прикладом гітарного письма митця. Цей твір продовжує традицію звернення до означеного жанру українських композиторів, яка виникла у 1960–1980-х рр.: згадаємо «Бурлеску» для фортепіано М. Скорика, «Бурлеску» для скрипки та фортепіано Л. Шукайло, «Бурлеску» для домри і фортепіано Я. Губанова тощо. Цікаво, що жанровий інваріант бурлески в українській музиці, на відміну від скерцо, пов'язаний семантично не тільки з «жартівливим» проявом, а репрезентує на «генетичному» рівні елементи сміхової народної культури через травестію, через зниження «високих» сенсів засобами «низької» мовної традиції. Об'єктом травестії виступають певні комічні або іронічні сенси, відображені у картині світу, а мовленнєві засоби мають конотацію з народнопісенними жанрами, ладово-гармонічними та фактурними особливостями автентики.

О. Кулик в «Бурлесці» відтворює головні онтосеміотичні риси жанрового інваріанту: моторність руху як жанрову ознаку, спрощеність мелодики, опору на кварто-квінтові інтонації в тематизмі, бурдонну «одноманітність» гармонії, варіантність як засіб тематичного розвитку, співставлення контрастних епізодів, елементи пісенного тематизму. Твір складається з п'яти основних розділів, утворюючи вільно трактовану рондальну будову, яка включає також варіаційність як засіб розвитку. В першому розділі (А), *C-dur*, основним художнім образом є танцювальність, проте вона вирішена в дещо брутальному аспекті. «Тупцюючий» важкий одноманітний супровід, перемінний розмір, діатоніка – ці елементи музичної мови репрезентують ту саму «знижену» естетику з опорою на впізнаваний образ автентичного

інструментального музикування. Другий розділ (В), *a-moll*, тт. 7–19, є новим етапом онтосеміотичного розвитку «Бурлески». Танцювальність змінюється рефлексивністю. Ця ключова ознака представлена в творі через застосування пісенно-речитативної будови тематизму, елементів рівномірної, «крокової» повторюваності восьмими тривалостями супроводу на тлі педалі басу. Ці мовленнєві засоби скеровують слухача до семантики шляху, апелюючи до образів безкрайнього степу, тим самим репрезентуючи жанр ліричної автентичної традиції (чумацькі пісні, історичні пісні). Повернення першого розділу (А) (тт. 20–24) піддається варіюванню. Тема переноситься у високий регістр та відбувається певна редукція (замість 6-тактової побудови автор використовує 4-тактову). Зміна регістру сприймається, в першу чергу, як темброва і, як наслідок, додає певний ефект «ярмарковості» та елементів гротеску у сприйнятті основного музичного образу теми, що цілком відповідає онтосеміотичній поетиці жанрового інваріанта. Наступний розділ (С) з ладовим центром *h-moll* (тт. 25–48) репрезентує баладний тип викладення. Похмура ліро-епічна тема семантично близька другому епізоду (В) (лірика, рефлексія). Заклучний розділ, розвиток якого цілком оснований на принципах варіаційного розвитку першої теми (А), є важливим етапом у драматургії твору. Дуже цікавим, на нашу думку, є введення автором у кульмінаційній зоні специфічного звучання, яке можна трактувати в дусі індійської раги: неймовірна віртуозність, яка поступово визрівала з елементів варіювання мотиву першої теми, «дзвінкий» світлий тембр, медитативне багаторазове «твердження» одного пасажу (низхідний рух тріолями шістнадцятих) на фоні повторюваного статичного басу відтворює специфічний звукообраз, який, з одного боку, є цілком логічним розвитком принципів варіаційності класичного типу (з поступовим накопиченням елементів ускладнення, пришвидшення руху за рахунок уведення дрібніших тривалостей), але, водночас, з іншого – імпровізаційність, низхідний рух певного звукоряду, репетитивність – апелюють до звернення до східної моделі музикування – вивільнення творчої енергії, свобода є наслідком процесу медитації. Так, в останньому розділі автором синтезувалися на новому рівні дві семантичних моделі, які були представлені

в творі як контрастні, а саме, танцювальність (моторність, рух) та рефлексія (медитація, лірика), що об'єднуються тепер через рефлексивно-медитативне розуміння якості віртуозності відповідно до її етимону – як вищої гідності. Проте, ця «висока» поетика вирішується через притаманне жанровому інваріантові введення спрощення мови, яке долається в процесі розгортання драматургії твору.

Інший прояв гітарного письма О. Кулика проаналізуємо на прикладі твору «Танок нічних хвиль» / “Dance of the night waves” (прем'єрне виконання 2017 р., м. Харків, студентський гітарний оркестр ХНУМ імені І.П. Котляревського під орудою автора). Оркестрове письмо в межах обмеженої тембрової забарвленості проявляється в композиторському мисленні через виокремлення специфіки сонорності різних функцій фактури. Зазначимо, що гітарний оркестр завдяки тембровій однорідності має впізнаваний специфічний звукообраз, на що вказує й С. Гриненко: «...гітарний оркестр є складом, який дозволяє досягнути злиття звучання інструментів за якісними характеристиками, яке обумовлено практично рівними виразними можливостями – динамічними, тембровими, артикуляційними, технічними» (Гриненко, 2018 а, с. 304).

«Танок нічних хвиль» (2017), *Agitato, d-moll-D-dur*, є програмним твором для гітарного оркестру, автор якого вповні враховує специфіку та виразні можливості такого складу. Оглянемо основні етапи розвитку драматургії п'єси. Архітектоніка форми улаштована за принципами контрастно-складеної побудови. Цілком логічною є інтерпретація автором функцій фактури, яка містить основні елементи звукозображення стихії води в контексті поетики ночі. Найбільш опукло відчутний для слухача шар фактури несе семантичне навантаження глибини й сили, «товщі води», який водночас утворює ритмічну пульсацію «океану» життя. Другий фактурний шар, умовно, «хвилі», є рухом арпеджіо в середніх голосах. Тема-мелодія, образ Людини (третій елемент фактури) виростає з арпеджованого руху і є алюзією до «іспанського тексту» в музиці, зважаючи на характерні ладово-гармонічні та ритмічні ознаки. Завдяки особливостям оркестрового письма (багатошаровість в однорідному тембрі, численні співставлення щільності й прозорості, елементи контонативної

драматургії, поширеного «включення» голосів й ефектів відлуння мотивних фрагментів теми в різних голосах (подібні до тих, які притаманні для симфонічного стилю В. Сильвестрова), О. Кулик оркестрове письмо трактує через просторовість музики. Хтонічне, нічне, «втаємничене» начало реалізується в творі також через включення семантики цілотонової гами в низхідному русі (ц. 10), яка зупиняє однорідний ритм «дихання» «Танка нічних хвиль».

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження композиторсько-виконавського стилю Олександра Кулика дозволяє окреслити його творчу постать як цілісне явище, сформоване на синергії різноманітних мистецьких практик. Універсальність творчої особистості митця виявляється не лише у поєднанні «функцій» виконавця, композитора, педагога та популяризатора гітарного мистецтва, але й у вкоріненому взаємопроникненні цих різних проявів. Ціквим є виокремлення такої синергії на рівні стильових пластів – від барокової інтерпретації звукообразу гітари до актуального його переосмислення у дусі сучасної музичної поетики. Саме синтез історично інформованого виконавства та новітніх композиторських стратегій є характерною ознакою композиторсько-виконавського стилю О. Кулика.

Виконавський аспект творчості митця ґрунтується на інтерпретаціях, що тяжіють до семантичної реконструкції стилів минулого, передусім бароко, з опорою на артикуляційні, темброві та динамічні засоби, притаманні цій добі. Поряд із цим, виконавець активно звертається до сучасного репертуару й виконує власні авторські твори, в яких простежуються авторська інтерпретація жанрових моделей та опора на прийоми гітарного письма, пов'язані з концепцією музичної просторовості.

У композиторській практиці О. Кулика простежуються риси естетики неофольклоризму, яку автор трансформує засобами гітарного письма. З одного боку, О. Кулик засобами гітарного музикування репрезентує його стильові ключові ознаки (звернення до української автентики та до іспанського звукообразу), а з іншого – демонструє нові виміри гітарного мислення, які відкривають розуміння інших, неусталених шляхів розвитку звукообразу гітари. Зокрема, в «Бурлесці» простежується тенденція в інтерпретації композитора

поєднання імманентно властивих жанру бурлески якостей (рис автентики з ознаками гротеску, спрощеність мови), з семантично новою для жанрового інваріанта якістю: рисами медитативності, що виводить твір за межі традиційної травестії й надає «Бурлесці» онтосеміотичного виміру. У творі «Танок нічних хвиль» О. Кулик реалізує принципи оркестрового мислення у гітарному музикуванні, вдаючись до темброво-структурних моделей, які забезпечують розгортання драматургії твору в межах гомогенного інструментального складу. Авторське мислення проявляється на рівні поетики просторовості і пасторалі, а гітарне письмо вирізняється багатшаровістю, контрастністю й послідовним моделюванням символічних

звукових структур, що свідчить про глибоке осмислення природи музичної форми як метафізичної події.

Таким чином, постать Олександра Кулика є однією з репрезентативних для сучасного етапу розвитку української гітарної культури. Його діяльність демонструє приклад універсалізму творчої діяльності та синтезу традиції й інновації, зв'язку з національним контекстом і відкритості до глобального художнього діалогу. Вкажемо, що дана стаття є першою спробою окреслити риси творчості харківського гітариста, то ж, подальше вивчення його творчості є перспективним напрямом як у виконавському музикознавстві, так і у дослідженні тенденцій сучасного гітарного письма.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриненко С. М. Гітарний оркестр: історія формування та сучасний стан. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 34. С. 302–309.
2. Гриненко С. Сучасні світові тенденції розвитку гітарного мистецтва та їх вплив на формування української виконавської школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип. 20. Том 1. С. 39–42.
3. Доценко В. І., Ткаченко В. М. Творчі стратегії класу гітари ХНУМ імені І. П. Котляревського. *Аспекти історичного музикознавства*. 2021. Вип. 22. С. 72–85.
4. Іванніков Т. Гітарне мистецтво ХХ століття як феномен творчості : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2018. 392 с.
5. Коменда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі : дис. ... доктора мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2020. 512 с.
6. Курач Ю. Індивідуальний стиль музичної творчості як феномен життєтворення. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка*. Львів, 2024. Вип. 52. С. 21–26.
7. Ніколаєвська Ю. В. Харківська гітарна школа: таланти і час : монографічний нарис. Харків : Факт, 2017. 108 с.
8. Ткаченко В. М. Володимир Доценко і його гітарна школа (до 25-річчя класу гітари Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського). *Культура України*. 2015. Вип. 51. С. 118–127.
9. Шаповалова Л. В. Володимир Доценко – НОМО MUSICUS. Інтерпретологічний коментар. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії практики освіти*. Харків, 2008. Вип. 23. С. 157–164.

REFERENCES:

1. Hrynenko, S. M. (2018). Gitarnyi orkestr: istoriia formuvannia ta suchasnyi stan [Guitar orchestra: History of formation and current state]. *Mystetstvoznavchi zapysky* [Art Studies Notes], (34), 302–309 [in Ukrainian].
2. Hrynenko, S. (2018). Suchasni svitovi tendentsii rozvytku gitarnogo mystetstva ta yikh vplyv na formuvannia ukrainskoi vykonavskoi shkoly [Contemporary global tendencies in guitar art development and their influence on formation of the Ukrainian performance school]. *Aktual'ni pytannia humanitarnykh nauk* [Actual Issues of Humanities], 20 (1), 39–42 [in Ukrainian].
3. Dotsenko, V. I., & Tkachenko, V. M. (2021). Tvorchii stratehii klasu hitary KhNUM imeni I. P. Kotliarevskoho [Creative strategies of the guitar class of I. P. Kotliarevsky Kharkiv National University of Arts]. *Aspekty istorichnoho muzyknavstva* [Aspects of Historical Musicology], 22. 72–85 [in Ukrainian].
4. Ivannikov, T. (2018). Hitarnie mystetstvo XX stolittia yak fenomen tvorchosti : monohrafiia [Guitar art of the 20th century as a phenomenon of creativity: A monograph]. Kamianets-Podilskyi : PP Zvoyleiko D. H. [in Ukrainian].
5. Komenda, O. I. (2020). Universal'na tvorcha osobystist v ukrainskii muzychnii kulturi [Universal creative personality in Ukrainian musical culture] (Qualification thesis, Doctor of Arts). Kyiv [in Ukrainian].
6. Kurach, Yu. (2024). Indyvidualnyi styl muzychnoi tvorchosti yak fenomen zhyttietvorennia [The individual style of musical creativity as a phenomenon of life-creation]. *Naukovi zbirky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii imeni M. V. Lysenka* [Scholarly Proceedings of the M. Lysenko Lviv National Music Academy], (52), 21–26 [in Ukrainian].

7. Nikolaievska, Y. V. (2017). *Kharkivska gitarna shkola: talanty i chas* [Kharkiv guitar school: Talents and time] [Monograph]. Kharkiv : Fakt [in Ukrainian].
8. Tkachenko, V. M. (2015). Volodymyr Dotsenko i yoho gitarna shkola (do 25-richchia klasy hitary Kharkivskoho natsionalnoho universytetu mystetstv im. I. P. Kotliarevskoho) [Volodymyr Dotsenko and his guitar school (to the 25th anniversary of the guitar class at Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotliarevskyi)]. *Kultura Ukrainy* [Culture of Ukraine], (51), 118–127 [in Ukrainian].
9. Shapovalova, L. V. (2008). Volodymyr Dotsenko – Homo musicus. Interpretologichnyi komentarii [Volodymyr Dotsenko – Homo musicus. Interpretological commentary]. *Problemy vzaimodii mystetstva, pedahohiky ta teorii praktyky osvity* [Problems of interaction of art, pedagogy and theory of educational practice], (23), 157–164 [in Ukrainian].